

december 1960 en lov om bygningsminder. Indholdet af denne svarer i sine hovedpunkter til den ved bygningsfredningsloven af 1918 i Danmark indførte ordning; dog indeholder den svenske lov ikke en sondring mellem to kategorier af fredede bygninger, og der skal i henhold til den svenske lov ved udstedelse af fredningsdeklaration ske en nærmere fastsættelse af vilkårene for ejerens og brugerens udnyttelse af den fredede bygning, herunder bestemmelser om vedligeholdelsespligt. Medfører fredningen en åbenbar begrænsning af anvendelsesmulighederne, har ejeren og brugeren krav på en passende erstatning af statskassen. Denne erstatning, som kan ydes med årlige beløb, fastsættes i mangel af enighed af ekspropriationsdomstolene. Det bør endelig fremhæves, at ophævelse af en fredningsdeklaration efter den svenske ordning alene kan ske under visse i loven nærmere opregnede omstændigheder såsom gennemførelse af byplanlægning, senere opstået formålsløshed ved fredningens opretholdelse og lignende.

Også i England har man siden gennemførelsen i 1953 af Historic Buildings and Ancient Monuments Act kunnet iagttage en stadig og voksende virksomhed fra de der eksisterende organers side med henblik på bevaring og restaurering af enkelte bygninger og miljøer. Til væsentligst de samme formål, som herhjemme omfattes af bygningsfredningsloven af 1918, har man således i England i årene siden 1953 gennemsnitligt anvendt et beløb svarende til 13 mill. kr. årlig af statskassens midler.

For Danmarks vedkommende kan det nævnes, at der — udover reglerne i bygningsfredningsloven — i medfør af § 2 i lov nr. 63 af 21. februar 1962 om byplaner er åbnet adgang for kommunerne til gennem en dertil sigtende bestemmelse i en godkendt byplan at bevare værdifulde gadebilleder eller gamle bydeles særprægede karakter. Disse bestemmelser angår ikke bevaring af enkelte bygninger.

Bemærkninger til de enkelte paragraffer.

Til § 1.

Medens den gældende lov tillægger den fortegnelse, på hvilken fredede bygninger opføres, en særlig betydning og allerede i § 1 omhandler denne og derhos angiver, hvilke bygninger, der kan opføres på fortegnelsen, er lovforslaget § 1 en formålsparagraf, som hjemler fredning af visse bygninger, der af arkitektoniske eller kulturhistoriske grunde bør bevares.

Der tilsigtes ingen realitetsændring ved, at lovforslaget i stedet for den gældende lovs ord „kunstnerisk eller historisk værdi“ anvender ordene „ar-

kitektoniske eller kulturhistoriske“, men lovforslagets ord findes mere adækvate.

Bestemmelsen om, at som regel kun sådanne bygninger, der er over 100 år gamle, fredes, er uændret i forhold til den gældende lov.

I paragraffens stk. 2 bestemmes det, at også andre arkitektoniske frembringelser end bygninger samt monumenter og fæstningsværker kan fredes. Bestemmelsen er i det væsentlige en lovfæstelse af praksis; således er allerede en halv snes betydende statuer og lignende værker fredet. Fæstningsværker omhandles i den gældende lovs § 17.

Som eksempler på de heromhandlede arkitektoniske frembringelser og monumenter skal nævnes broer, fritrapper, hegnsmure, gitter- og plankeværker, borner, bislagsten, milepæle, mindestøtter, statuer, springvand, brønde og kunstnerisk særligt fremragende brolægninger.

Bestemmelsen i stk. 3 er en ændret udformning af afgrænsningen af lovens gyldighedsområde, der i den gældende lov udtrykkes ved, at loven alene omfatter verdslige bygninger. Dog vil andre under folkekirken hørende bygninger end kirkebygninger samt kirkebygninger tilhørende andre trossamfund, for så vidt der ikke er fastsat særlige regler om disses bevaring og vedligeholdelse, være omfattet af nærværende lovs bestemmelser.

Bestemmelsen i stk. 4 muliggør en enklere formulering af de følgende paragraffer.

Til § 2.

Bestemmelsen svarer i princippet til den gældende lovs § 2, stk. 1, men tilsigter en forenkling af definitionen af hvilke bygninger, der bør fredes henholdsvis i klasse A og B.

Til § 3.

Bestemmelsen, der stort set svarer til det i den gældende lovs § 2 stk. 2 og § 3 fastsatte, er omredigeret, så betegnelser for institutioner og embeder svarer til de nugældende, men forslaget indeholder ingen ændringer med hensyn til bygningssynets kompetence og sammensætning. Ligesom efter den gældende lov er det ministeren, der træffer den endelige afgørelse af, om fredning af en bygning skal finde sted.

Til § 4.

Ifølge denne bestemmelse, der træder i stedet for den gældende lovs § 4, får fredningen som hidtil prioritet forud for alle andre rettigheder over den pågældende ejendom, hvilket er nødvendigt til fredningens sikring.